

Tegengif voor een generatieoorlog

illustratie Johan Kleinjan

Ouderen en jongeren zitten deze maand om de tafel om te praten over pensioenen. En dat na alle verwijten die de afgelopen jaren over en weer klonken. Ze willen met een oplossing komen voordat

er een nieuw kabinet zit.

MARCO VISSER

Het waren dezelfde cijfers waar jong en oud tegenovergestelde conclusies uit trokken. Het Centraal Planbureau (CPB) berekende vorige maand wat er zou gebeuren met de pensioenen van verschillende generaties als de rekenrente van ongeveer 1 procent kunstmatig zou stijgen naar 2 of 4 procent. Dat scheelt jongeren tientallen procenten aan pensioen, rapporteerde het CPB. Oftewel: niet aan de rekenrente zitten, zo concludeerden staatssecretaris Jetta Klijnsma, een groot deel van de Tweede Kamer en de jongeren. Tegelijkertijd zagen ook ouderen zich in hun gelijk bevestigd. Bij 2 procent gaan jongeren er op korte termijn nauwelijks op achteruit, dus omhoog die rente, zeiden ze.

"In het huidige Trump-tijdperk is het begrip 'alternatieve feiten' een gevleugeld woord geworden en we lachen er een beetje om", zegt Jaap van der Spek van de vereniging voor gepensioneerden NVOG. "Maar doen we het zelf anders?"

Wat de verwarring rond het CPB-rapport volgens Van der Spek laat zien, is dat mensen in complexe discussies alleen de feiten selecteren die hen goed uitkomen. Dat gebeurt dus ook in het pensioendebat. Het leidt tot fanatieke ouderen die wekelijks de media aanschrijven over de onzin die nu weer is verschenen in de krant, op radio of televisie. De pensioenen niet laten meestijgen met de prijzen of zelfs korten? Een schande. Voor dat geld hebben wij hard gewerkt, schrijven ze. Jongeren tikken op sociale media dat zij de verwende babyboomers met hun riant pensioenen en eigen woningen helemaal zat zijn.

Zo met elkaar praten lost niets op, dachten ouderen- en

jongerenorganisaties toen zij vorige maand de generatieconflicten bespraken met Klijnsma. Het idee ontstond een overlegplatform op te richten waarin jong en oud samen zoeken naar een manier om het pensioenstelsel betaalbaar te houden.

Namens de jongeren zijn onder anderen Semih Eski van CNV Jongeren en Marjelle Boorsma van FNV Jong betrokken bij het platform. Los van elkaar benadrukken zij dat het niet gaat om de tegenstellingen, maar om de gedeelde belangen. Geen onverstandige taal zo aan het begin van een nieuw overlegplatform, maar houdt dat voornemen stand als oud en jong spreken over bijvoorbeeld het uitblijven van indexatie?

Want dat de pensioenen niet meestijgen met de prijzen doet 65-plussers pijn. Sinds het uitbreken van de crisis loopt het koopkrachtverlies bij bepaalde pensioenfondsen op tot boven de 10 procent.

Lege pensioenpotten

Dat ouderen boos zijn als zij zien dat hun uitkering minder waard wordt, begrijpt Eski best. Tegelijkertijd verkondigt hij het standpunt dat vaker klinkt bij jongeren: "We hebben regels met elkaar afgesproken in het huidige systeem, en dat is niet voor niets." Die regels moeten het risico op lege pensioenpotten in de toekomst zo klein mogelijk houden. Ouderen willen deze regels wel veranderen. Van der Spek kent nogal wat ouderen bij wie het gevoel leeft dat hen onrecht wordt aangedaan. "Pensioenfondsen indexeren niet terwijl het geld tegen de plinten klotst, zo denken zij. Aan de andere kant hebben jongeren het gevoel dat er niets voor hen overblijft als er wel wordt geïndexeerd. In het platform proberen we op een andere manier met die

tegenstellingen om te gaan. Soms zitten ouderen te veel in hun schuttersputjes. Het is belangrijk om daar uit te komen en te luisteren naar wat er bij anderen speelt."

Koffiekopjes

Lukt dat ook als het onderwerp 'korten' ter sprake komt of beginnen de koffiekopjes dan alsnog te rinkelen? "Korten op pensioenen is zo'n punt waarvan anderen denken dat we lijnrecht tegenover elkaar staan", zegt Marjelle Boorsma. "Niemand is in principe voor korten. Alleen zeggen wij als jongeren: als je niet kort kan het zijn dat er voor de toekomstige generaties minder overblijft."

Dat klinkt als lijnrecht tegenover elkaar staan. Toch niet, vindt Boorsma. "Natuurlijk hebben we een ander belang dan ouderen, maar het wederzijds begrip is ook groot. Dan zie je in een gesprek dat we dicht bij elkaar staan dan mensen denken. Laten we vooral blijven praten, dan worden we niet tegen elkaar uitgespeeld."

Geen ruzie over indexatie en korting dus. De rente dan, zo'n beetje de kern waar de pensioentwist om draait. De pensioenfondsen berekenen met de rente hoeveel geld zij moeten hebben om nu en in de toekomst de uitkeringen te betalen. Is de rente hoog, dan hebben zij nu minder geld nodig. Bij een lage rente drukken de verplichtingen zwaar op de financiële reserves. Daarom staan pensioenfondsen er momenteel financieel niet goed voor.

Ouderen vinden dat een papieren werkelijkheid, want de rente is kunstmatig laag door het beleid van de Europese Centrale Bank. Maar ja, die rente is wel een manier om risicovrij te rekenen met verwachte opbrengsten in de toekomst. Tweede Kamerleden vroegen het CPB te berekenen wat de effecten zijn als de rekenrente wordt verhoogd van ongeveer 1 procent naar 2 of 4 procent. Het antwoord op die vraag, was het rapport

waaraan jong en oud vorige maand zo'n verschillende betekenis gaven.

Als toezichthouder De Nederlandsche Bank de rekenrente verhoogt naar 4 procent, leveren jongeren op de lange termijn ongeveer een derde aan pensioen in. Ook bij 2 procent gaat jong er op achteruit. Boorsma en Eski zijn daarom uiteraard niet voor een verhoging van de rente. Eski: "Dat moet je niet willen. Dan reken je je rijk. Daarom moeten we met elkaar praten over een generatiebestendige stelsel. Dan hoeven we niet telkens deze discussie te voeren. Dat is voor jong noch oud leuk."

Als oudere heeft Van der Spek anders gekeken naar de uitkomsten van het CPB-rapport. De jongeren keken naar de effecten op lange termijn, Van der Spek heeft ook oog voor de korte termijn bij een tijdelijke verhoging van de rente naar 2 procent. "Dan zijn er nauwelijks verschillen. Alleen op langere termijn en bij een rente van 4 procent zouden jongeren 30 procent verliezen en ouderen 18 procent winnen. Maar dan nog, die 30 procent gaat over kinderen die na 2012 zijn geboren. Je hebt het dus over peuters die over 65 tot 70 jaar met pensioen gaan. Over die termijn kun je onmogelijk rekenen met de modellen die we nu hanteren, laat staan dat je de conclusie kan trekken dat de verschillen tussen de generaties te groot wordt. Zo veroorzaakt je een tegenstelling tussen de belangen van ouderen en jongeren die niet nodig is."

Pensioenrovers

Waarom niet rekenen met rendementen, vraagt Van der Spek zich af. Dat voorstel klinkt vaker vanuit de ouderenhoek. "Omdat pensioenfondsen gedwongen zijn te rekenen met de lage risicovrije rente zie je dat het systeem vastloopt. In de discussie tussen jongeren en ouderen moeten we door die rente heen prikken. Een deel van de problemen heeft niets te maken met hoe pensioenfondsen functioneren. Over de afgelopen tien jaar maken

zij gemiddeld rendementen van 7 procent per jaar terwijl ze eigenlijk maar 2 procent nodig hebben voor goede pensioenen nu en in de toekomst."

Die 2 procent is een nieuw getal in de discussie. Het percentage komt uit gesprekken die Van der Spek voerde met verschillende pensioenbestuurders.

Jongeren zullen daar een andere visie op hebben, maar dat verschil is helemaal niet erg, vinden zij. Zolang je er maar met elkaar over praat, komt er vast een oplossing. Oud en jong hopen die oplossing te presenteren voordat het nieuwe kabinet er zit. "Dan beginnen de partijen aan de formatie", zegt Boorsma. "Met een gezamenlijk standpunt kunnen we laten zien dat er draagvlak is voor onze ideeën." Dat zal een prima tegengif zijn voor de generatieoorlog zoals die in de Tweede Kamer door sommigen wordt gevoerd. Onlangs nog was er een Kamerlid dat zich afvroeg waar de moderne dertigers het lef vandaan haalden om zich zorgen te maken over hun eigen pensioen. Als je zelf nog niets hebt gepresteerd, moet je je mond houden en niets zeggen over de pensioenen van ouderen die altijd hard hebben gewerkt. De teksten kwamen van PVV-Kamerlid Machiel de Graaf die nog wel even doorging over de jonge 'globalistische elite'.

Retorisch doet 50Plus het wat rustiger aan, maar inhoudelijk zijn hun pensioenplannen net zo slecht voor jongeren als die van de PVV, zo berekende het CPB eerder. En van de SP moet de jeugd het ook al niet hebben. D66 waakt over de belangen van de jongeren, maar dan wel over onze versleten ruggen, voegen ouderen daar aan toe.

Van der Spek, Boorsma en Eski willen niet te veel kwijt over politici die de polarisatie zoeken. Voor je het weet raken ook zij verstrikt in tegenstellingen.

Het is te makkelijk om 50Plus weg te zetten als een stelletje

pensioenrovers, vindt Boorsma.
"Het is logisch dat zij opkomen voor hun achterban. Jammer is wel dat nu de verkiezingen naderen de tegenstellingen worden uitgelicht. Het is jong versus oud, links tegen rechts, collectief tegenover individueel. Laten we eerst met zijn allen erkennen dat het stelsel van nu aan vernieuwing toe is. Kijk alleen al naar de arbeidsmarkt met alle zzp'ers. Daarvoor bestaat geen goede pensioenregeling. We moeten ook hen een goed pensioen kunnen bieden."

Waar gaan de verkiezingen over?
Op weg naar 15 maart belicht Trouw elke week een thema. Deze week jong en oud, bestaat er solidariteit tussen de generaties?
Vandaag: hoe groot is eigenlijk het conflict over de pensioenen?